

935 milliuns a favur da la cultura

Il Cussegl federal ha preschentà il messadi da cultura

DA MARTIN CABALZAR/FMR

■ **Il Cussegl federal vul impunder ils proxims quatter onns 935 milliuns per la promoziun da la cultura. Da quels van radund 5.3 milliuns al chantun Grischun, a la Lia Rumantscha ed a la Fundaziun Medias Rumantschas per la promoziun dal rumantsch.** Il messadi da cultura definescha la direziun strategica da la politica da cultura per 2021–2024. Ella preschenta las finamiras, las mesiras las pli impurtantas e la finanziaziun da la promoziun da cultura da l'Uffizi federal da cultura, da la Pro Helvetia e dal Museum naziunal. Il Cussegl federal metta l'accent sin cuntinuitad. Ils trais binaris d'activitad da fin quà restan: participaziun culturala, coesiun da la societad e creaziun ed innovatziun.

400 000 dapli per la Rumantschia

Dals 400 000 francs supplementars previds en il messadi da cultura per la promoziun dal rumantsch van 300 000 francs al project Fundaziun Medias Rumantschas (FMR) e 100 000 francs per la promoziun linguistica en la diaspora. La Lia Rumantscha avess dentant investì ils daners pli gugent en auters projects che quai che la Confederaziun prevesa. Quai cunzunt per la promoziun dal rumantsch en la diaspora, tant pli che dus terz dals Rumantschs na vivan oz betg pli en il territori tradiziunal, mabain en regions linguisticamain maschadadas. Tenor il pledader da pressa da la LR *Andreas Gabriel* è la promoziun da las medias impurtanta per l'entira cuminanza rumantscha e na po betg vegnir attribuida sulettain a la diaspora.

Il schef dal departament da l'intern cusseglier federal Alain Berset e la scheffa da l'Uffizi federal da cultura Isabelle Chassot han preschentà il nov messadi da cultura. KEYSTONE

Fundaziun Medias Rumantschas sco project-clav

Tenor la Confederaziun èn ils daners che vegnan investids a favur dal project Fundaziun Medias Rumantschas er impundids a favur da la diaspora sch'els van tar la FMR. Sco che la scheffa da l'Uffizi federal da cultura *Isabelle Chassot* ha punctuà vers RTR è ella persvasa che la spierta mediala per il rumantsch saja in project-clav era per la diaspora.

L'onni passà ha il Center da democrazia ad Aarau publictà il rapport «Evaluaziuns per la promoziun da linguatgs en il

chantun Grischun». Il rapport ch'è vegnì fatg per incumbensa da la Confederaziun criticgescha co ch'els daners per il rumantsch sajan vegnids investids en il passà e constatescha era che projects concrets manchian. Sch'i dettia projects da pilot che portian fritg, alura saja la Confederaziun era pronta da tut tenor investir dapli. Chassot sa basa sin il rapport e di, sche la Lia Rumantscha possia preschentar projects da pilot cun ils 100 000 francs che restian per la diaspora, alura possian ins discutir d'augmentar las investiziuns da la Confederaziun.

Novas purschidas dovran daners e temp

Questa critica vers la LR na lascha Gabriel betg valair. I dettia gia projects che funcziunian e che la Confederaziun finanzieschia. Per exempel canortas u uras supplementaras da rumantsch. Quests projects veglian els multiplitgar per diversas citads da la Svizra. Ma per che quels hajan success dovria l'emprim lavur da basa d'intgins onns, quai na gjaja betg dad in di sin l'auter. La contribuziun a la LR stoppia perquai vegnir augmentada per 300 000 francs, pretenda el.

Parlamentaris vulan s'engaschar

Davart il messadi da cultura ed uschia era davart ils daners per promover il rumantsch decida la finala il Parlament federal. La LR vul perquai empruvar da persvader ils parlamentaris dal basegn per dapli daners per il rumantsch. La cussegliera naziunala *Sandra Locher Benguerel* (PS, GR) è commembra da la cumissiun per scienza, educaziun e cultura che tracta sco emprima il messadi. Per ella èsi cler che la politica sto ussa vegnir activa. «Ils daners vegnan ussa concedids per ils proxims quatter onns. Sche nus vulain far enavant cun la promoziun dal rumantsch ordaifer il territori da tschep, alur è uss il dretg mument», ha ditg Locher Benguerel ad RTR. Ella haja era gia signals positivs da la regenza e dals collegas da las autras partidas. Las simpatias per il rumantsch sajan qua e las schanzas da pudair persvader ina maioritad intactas. En connex cun la tractaziun en la cumissiun spera ella ch'ina delegaziun da la LR e da la regenza possia preschentar lur arguments.

Co vegnan ils daners impundids?

La Confederaziun vul investir ils proxims onns total 934,5 milliuns en la cultura. Quai èn 34,7 milliuns dapli che fin quà. La pli gronda summa è reservada per il film, numnadamain 209,1 milliuns. La Pro Helvetia po quintar cun 180,4 milliuns. Per la sparta da design e medias interactivas èn previds 1,3 milliuns dapli. Il spectrum creaziun ed innovaziun sco interfatscha tranter art, tecnologia e scienza è dotà cun dus milliuns dapli.

Cun 145 milliuns vegnan promovids museums e collecziuns sco era fermadas per Sinti e Roma. Resguardond la dumonda creschenta per champs e curs da musica per uffants e giuvenils vegn questa contribuziun agumentada annualmain per 2,1 milliuns. Per las linguas e per promover la chapientscha vicendaivla vul la Confederaziun impunder total 68,8 milliuns. Per il barat cultural tranter las regions linguisticas èn reservads diesch milliuns supplementars. Per la cultura da bajegiar èn previds 103,9 milliuns, la gronda part va per l'archeologia e per objects digns da protezzion.

Las scolas svizas en l'exteriur vegnan sustegnidas cun 0,7 milliuns dapli. Tranter auter vai era per la reconuschientscha definitiva da la scola svizra a Peking. Ils meds per il Museum naziunal vegnan auzads per tschintg milliuns sin 134,5 milliuns.